

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

**Соціальне і правове забезпечення волонтерської
діяльності в Україні в умовах безпекових викликів**

МАТЕРІАЛИ

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
27 квітня 2023 року*

Київ – 2023

УДК 342.349.3:364-322(477)

Рекомендовано до друку Вченою радою Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (протокол № 5 від 27.04.2023 р.).

Соціальне і правове забезпечення волонтерської діяльності в Україні в умовах безпекових викликів: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. / за заг. ред. П. В. Горінова, Р. Г. Драпушка; Навчально-науковий інститут права УДУ імені Михайла Драгоманова (м. Київ, 27 квітня 2023 р.). Київ, 2023. 246 ст.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціальне і правове забезпечення волонтерської діяльності в Україні в умовах безпекових викликів» містять короткий зміст результатів науково-дослідних робіт студентів, аспірантів, докторантів, науково-педагогічних працівників та наукових співробітників закладів вищої освіти, наукових установ і організацій. Збірник присвячений актуальним проблемам соціального захисту, охорони здоров'я, правового регулювання та підтримки волонтерів, а також аналізу практики застосування законодавчих та нормативних актів у цій сфері. Збірник містить цінну інформацію для дослідників, викладачів, практиків та всіх, хто цікавиться проблемами волонтерства в Україні та має намір допомогти розвитку цього напрямку в державі.

Розраховано на усіх зацікавлених проблемами волонтерської діяльності в їх соціальних і правових аспектах.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів і посилань несуть автори матеріалів.

©Автори публікацій, 2023

©Навчально-науковий інститут права, 2023

©Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2023

ПАЄВСЬКА ЛЮДМИЛА,
*студентка IV курсу зі спеціальності 081 «Право»
Навчально-наукового інституту права
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*

КОНЧАКОВСЬКА ВАЛЕНТИНА,
*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри правознавства та галузевих юридичних дисциплін
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*

ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ У РОБОТІ З ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМИ ОСОБАМИ

Починаючи з 2014 року в суспільний побут ввійшов та став широко вживаним термін «внутрішньо переміщені особи». Після повномасштабного воєнного вторгнення статус внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО) отримала значна частина українських сімей.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру [3].

Наразі в Україні, станом на лютий 2023 р., обліковано 4,8 млн внутрішньо переміщених осіб, однак їх реальна кількість становить майже 7 млн [5].

Досить поширеною є думка, що багато переселенців живуть на заході країни. Однак найбільше людей переїхали до Дніпропетровської та Харківської областей. Згідно з даними звіту Міжнародної організації з міграції за січень цього року, там мешкають відповідно 15% і 14% людей, які рятуються від

війни. Ще 9% ВПО живе в Києві, 8% — на Київщині, 7% — в Одеській області [4].

Волонтерська діяльність у роботі з ВПО є різнобічною, і проявляється в таких формах: допомога продовольчими та споживчими товарами, пошук та надання житла, придбання та доставка медикаментів, задоволення матеріальних інтересів і потреб осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, що реалізуються у формі надання натуральної чи грошової допомоги. На сьогодні, в юридичну термінологію входить нове поняття «шелтер», що тлумачиться як притулок, тобто, місце, де тимчасово проживають особи, які постраждали від війни. В більшості випадків, наявність шелтерів це діяльність волонтерів, які надають допомогу людям по всій території країни [1].

Окрім гуманітарної, волонтери часто надають і психологічну допомогу, адже людям, які залишили рідну домівку, роботу, друзів, родичів, як нікому іншому, потрібна підтримка при адаптації до нових умов життя. Проводяться зустрічі, на яких кожен з учасників має змогу отримати безоплатну індивідуальну консультацію психолога й поради щодо вирішення психологічних проблем, що турбують, подолання кризових та стресових станів, зменшення негативного впливу вимушеного переміщення, спричиненого війною.

Найбільш гострими проблемами для ВПО є: правова незахищеність (юридичні консультації, відновлення втрачених документів, реєстрації, встановлення (відновлення) опіки над дітьми, представництво інтересів в суді тощо); узгодження питань щодо отримання соціальних виплат відповідно до чинного законодавства, доступ до медичних послуг, відсутність працевлаштування, професійне перенавчання і працевлаштування, влаштування дітей до навчальних закладів, продовження (поновлення) навчання тощо. Тому волонтери нерідко надають безоплатну правову допомогу, консультації з питань чинного законодавства, захищають та представляють інтереси ВПО в судах, а також допомагають у пошуку роботи, з урахуванням наявної у них кваліфікації, потреб ринку праці на місці їх нового перебування, сприяють у

працевлаштуванні та здійснюють соціальне супроводження працевлаштованої особи, надають інформацію, необхідну для вирішення складної життєвої ситуації [2].

Варто зазначити, що волонтерська діяльність здійснюється і на державному рівні. Наразі в Україні діє волонтерська P2P-платформа «СпівДія», яка була ініційована волонтерами разом із Координаційним штабом з гуманітарних та соціальних питань Офісу Президента України для ефективної організації допомоги населенню. СпівДія – це офіційна платформа для об'єднання волонтерських та державних ініціатив з гуманітарної допомоги в час війни. На базі платформи відбувається взаємодія фізичних осіб, волонтерських організацій та фондів. Верифіковані волонтери в режимі реального часу допомагають громадянам – збирають всі потреби та наявні ресурси, оперативно відправляють гуманітарну допомогу та медичні засоби тим, хто цього потребує найбільше, а саме: населенню та волонтерам, установам, що приймають вимушено переміщених осіб, шелтерам.

Крім того, запустили платформу для швидкого пошуку гуманітарної та волонтерської допомоги в усіх областях під назвою «Паляниця.Інфо». Платформу розробила Українська волонтерська служба та компанія SoftServe. Там можна знайти допомогу з евакуацією, житлом, продуктами, ліками, зокрема для внутрішньо переміщених осіб, літніх людей, дітей. Наразі на платформі розмістили понад 400 організацій, які надають допомогу по Україні, команда постійно працює над оновленнями.

Розглянемо ще один масштабний проєкт щодо допомоги ВПО. Міністерством розвитку громад та територій України було запроваджено проєкт «Прихисток», що діє на державному рівні та здійснює свою діяльність на волонтерських засадах. Дана платформа передбачає спільне проживання в будинку з його власником, чи без нього на будь-який термін. Порядок надання такої можливості є доволі легким, потребуючій категорії громадян варто здійснити пошук на державному сайті та зв'язатися з особою, що надає притулок [1]. За допомогою цього сервісу українці безкоштовно пропонують

своє житло тим, хто змушений залишити свою домівку або втратив її через бойові дії. «Прихисток» — державний волонтерський проєкт, який допомагає об'єднати тих, хто шукає помешкання з тими, хто готовий його надати.

Отже, боротьба з спільним ворогом об'єднала українців, мотивуючи їх ставати на захист своєї країни, люди, які ж не взяли зброї до рук, допомагають наближати перемогу в інший спосіб. Дуже розвинулась благодійність в Україні, а до волонтерства долучились мільйони осіб. Бути волонтером стало не лише вибором, але і громадянською позицією. Інститут допомоги ВПО на сьогодні є більш розвинутим в порівнянні з 2014 роком, ключовою є діяльність волонтерських платформ, що забезпечують житлом більшість переселенців на сьогодні. В Україні існує низка волонтерських організацій, які забезпечують простий та водночас модернізований спосіб надання допомоги через онлайн ресурси, що значно прискорює цей процес.

Список використаних джерел:

1. Вербицька К. В., Карпенко Р. В. Забезпечення потреб вимушених переселенців на території України: актуальні питання. Прикарпатський юридичний вісник. 2022. №. 4. Р. 66–69. URL: <https://doi.org/10.32782/пуув.v4.2022.12> (дата звернення: 06.04.2023).

2. Мельник І. П. Внутрішньо переміщені особи як об'єкт соціальної роботи / І. П. Мельник // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 11 : Соціальна робота. Соціальна педагогіка. 2017. Вип. 23. С. 176-182. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_011_2017_23_32 (дата звернення: 06.04.2023).

3. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1706-18> (дата звернення: 06.04.2023).

4. Свобода Р. МОМ: найбільше українських переселенців – на Дніпропетровщині, Харківщині та в Києві. Радіо Свобода. URL:

<https://www.radiosvoboda.org/a/news-pereselenci-dnipropetrovska-kharkivska-oblast/32279592.html> (дата звернення: 06.04.2023).

5. Slovo i Dilo. У Мінреінтеграції розповіли, скільки в Україні зареєстровано переселенців. Слово і Діло. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2023/02/07/novyna/suspilstvo/minreintehracziyi-rozpovily-skilky-ukrayini-zareyestrovano-vnutrishno-peremishhenyх-osib> (дата звернення: 06.04.2023).